

Asia: VN/11019/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Millaisia taloudellisia, toiminnallisia, yhteiskunnallisia tai muita vaikutuksia tunnistatte? Miten arvioitte uuden toiminta- ja toteutusmallin tai muut edustamallenne taholle aiheutuvat seuraukset?

Maanalainen verkkoinfra sijaitsee suurelta osien katujen ja teiden läheisyydessä. Suomen tieverkko jakautuu kolmeen pääluokkaan eli valtion maanteihin (78 000 km), kuntien katuverkkoon (26 000 km) ja yksityisteihin (350 000 km).

Tieyhdistyksen käsityksen mukaan kahden ensiksi mainitun osalta nyt esillä oleva laki olisi varsin toimiva, mutta yksityistiet näyttäivät olevan unohdettu täysin.

Sähköverkkojen toimitusvarmuuteen tähtäävä viime vuosien suuri maakaapelointityö on tapahtunut pääosin maaseudulla ja siellä yksityisteiden pientareille tai ainakin lähialueille. Hieman myöhemmin kiihtynyt valokaapeliverkkojen tulo maaseudulle on sekin tapahtunut suurelta osien yksityisteiden pientareille vedetyillä kaapeleilla.

Yksityisteiden hallintoa säätelee yksityistielaki (560/2018) ja erityisesti sen 30 §, joka säättää yhdyskuntateknisten verkkojen sijoittamisesta tiealueille. Säädös antaa tiekunnalle tietyin edellytyksin oikeuden tehdä verkkoyhtiöiden kanssa sopimus kaapeleiden ym. sijoittamisesta tierasitteen alueelle ilman maanomistajan lupaa.

Yksitystien alla olevan maapohjan omistaa aina maanomistaja, mutta tienpito kuuluu tieoikeuksien haltijoille, jotka yleensä järjestäytyvät tiekunnaksi. Maantiet, rautatiet ja kadut poikkeavat tästä yksityisteistä merkittävästi siinä, että ne ovat aina valtion tai kunnan omistamia kiinteistöjä.

Tienpitoon liittyy toistuvasti tehtäviä joissa kajotaan kaivutöinä tierakenteeseen ja tietä ympäröivään maastoon. Rumpujen vaihtaminen, ojien perkaus ym. ovat tavanomaisia tienpitoon liittyviä pieniä kaivutöitä. Ilmeisesti myös liikennemerkkien tai aurasviittojen asentaminen olisi lain 5 §:ssä tarkoitettua esineen työntämistä kaivamatta maan sisään. Pykälän 2 momentin lievennys maanomistajien omalla kiinteistöllä tapahtuvaa toimintaa ei koskisi tiekuntia, koska tiekunta ei ole maanomistaja. Yksitystien pitäminen perustuu tieoikeuteen, joka on kiinteistölle asetettu rasite.

2. Miten näette uusien toimijoille asetettujen velvoitteiden, kuten esimerkiksi rekisteröintivelvoitteiden, tiedonantovelvoitteiden, turvallisuusvelvoitteiden ja näyttötoimintavelvoitteiden, toimivuuden edustamanne tahon näkökulmasta?

Ilmeisesti tiekunnat kuuluisivat 10 § 2 momentin mukaisesti joko maanrakennustöiden suunnittelua tai työturvallisuutta ja verkkoinfraan kohdistuvien vahinkojen välttämiseksi rekisteröitäviin tiedon käyttäjiin. Tiekuntia Suomessa on noin 60 000 kappaletta, joten rekisteröityviä tiekuntia on huomattava määrä.

Tiekuntia hallitaan yleensä maallikkovoimin ja yksityistielain 53 § mukaisesti tiekuntaa hallinnoi joko toimitsijamies tai 3-5 -jäseninen hoitokunta. Tie kuntien lukumäärällä kerrottuna voidaan todeta tie kuntien toimi elimissä olevan satojatuhansia suomalaisia.

Esityksen 24 § henkilöturvallisuusselvitykset näyttäisivät koskevan myös näitä yksityisteiden toimi elinten luottamustehtävissä toimivia, koska he edellä kerrotuista syistä käsittelevät tie kuntansa alueella olevien verkkojen tietoja. Tarkasti luettuna säädöstekstissä ei puhuta mitään luottamustehtävissä toimivista vaan vain työ- tai virka- tai toimeksiantosuhteessa toimivista.

Tie yhdistys pitää mahdollista vaatimusta tie kuntien hallinnossa toimivien henkilöiden turvallisuusselvityksistä ylimitoitettuna ja äärimmäisen kalliina vaatimuksena. Turvallisuusselvitys maksaa 93 euroa henkilöltä ja jos selvityksiä olisi tilattava edes 100 000 henkilöstä niin kustannus olisi liki 10 miljoonaa euroa, joka on kaksinkertainen rahamäärä tie kuntien valtionavustuksiin verrattuna.

3. Miten 26 §:n verkkotietojärjestelmän luokat toimivat näkökulmastanne ja ovatko esitetyt verkkotietojärjestelmien tietoturva vaatimukset riittävän kattavat?

-

4. Miten näette sähköisen tietopisteen rahoituksen ja toimialoilta perittävät maksut nyt ja tulevaisuudessa?

-

5. Miten arvioitte verkkotietokyselyn määrääajat sekä verkkotoimijalle asetetun määrääajan ilmoittaa verkkotietokyselyssä pyydetty tiedot Liikenne- ja viestintäviraston tietopisteeseen?

-

6. Miten arvioitte verkkoinfrastruktuurin sijaintitietojen käsittelyn kokonaisturvallisuutta ja uusien turvallisuusvaatimusten riittävyttä ja kattavuutta?

Yksityisteiden osalta turvallisuusvaatimukset vaikuttavat ylimitoitetuilta.

Tieyhdistys muistuttaa yksityistielain (560/2018) 30 §:stä, joka nimenomaisesti velvoittaa tiekunnat ilmoittamaan tieosakkaille kaikista tiealueelle tai edes sen poikki vedettäväksi ehdotetuista yhdyskuntateknisistä verkoista. Kiinteistöjen omistajilla tämä tieto olisi nyt ehdotetun säädöksen mukaan oikeus saada, mutta tiekunnan tulee toimittaa tieto kaikille näille osakaskiinteistöille. Isossa tiekunnassa on satoja osakaskiinteistöjä.

7. Muita huomioita tai kommentteja hallituksen esityksestä?

Tieyhdistys muistuttaa tienpitoa palvelevista kaapeleista ja niiden huomioimisesta.

Säädöstekstistä jäi epäselväksi kuuluvatko ne ilmoitusvelvollisuuden piiriin?

Tievalaistus ja liikennevalot ovat yleisempiä tällaisia kaapeleita, mutta on tienpidon tekniikassa muitakin verkkoja, kuten sääasemia, nopeusvalvontapisteitä ja liikenteen määrää ja laatua mittaavia ns. lam-asemia. Myös yksityisteillä on valaistuja osuuksia eli siltä osin tiekunnat ovat velvollisia toimittamaan tiedot rekisteriin?

Takalammi Simo
Suomen Tieyhdistys ry